

Prikaz
Prilježeno: 23.11.1990.

Dr. IVAN MANDIĆ, Ekonomski fakultet Osijek

Međuakademijski naučni skup akademija nauka i umjetnosti SFRJ na staranju Crnogorske akademije nauka i umjetnosti: EKONOMSKE FUNKCIJE DRŽAVE U USLOVIMA NAŠE TRŽIŠNE PRIVREDE Beograd, 19. i 20. studenoga 1990.

Na naučnom skupu podnijeto je 55 referata u sedam tematskih cjelina. Akademik Branislav Šoškić naveo je u svome referatu 21 ekonomsku funkciju države u tržišnoj privredi navodeći područja monetarno-kreditne politike, poreskog sistema, budžetske potrošnje, razvojne politike, zaposlenosti, vanjsko-ekonomske politike, politike raspodjele dohotka i osobnih dohodaka, slobodnog funkcioniranja tržišta, reguliranja cijena usluga u javnom sektoru privrede, agrarne politike, razvoja nedovoljno razvijenih područja, antiinflacijske politike, ekološke zaštite i razgraničenja djelovanja između savezne države i republika, kao i unutar resora.

Detaljnije su izložene ekonomske funkcije države u razvijenoj robnoj privredi, o novoj ulozi države u privrednoj reformi i novom privrednom sistemu, kada i zašto je poduzetničkoj privredi potrebne državno reguliranje, te funkcija države u uvjetima federativnog uređenja.

Društveni aspekti razgraničenja ekonomskih funkcija države razmatrani su sa stajališta razine odlučivanja u federaciji i konfederaciji, republici, pokrajini, općini i mjesnoj zajednici (selu). Razgraničenje funkcija može se izvršiti i prema vrstama djelatnosti. Definitivno razgraničenje je pitanje koliko nauke (projekta) toliko i prakse, tj. usaglašavanja stavova i interesa putem pregovaranja među organima, kao to ističe akademik Nikola Uzumov.

Sagledavajući ekonomske funkcije federacije, Branko Horvat se zalaže za formiranje ekonomske komisije poput one u EEZ, za funkciju planiranja, što može biti u instituciji zavoda za plan, za djelovanje narodne banke na kratkoročnom uravnoteženju rada privrede i za osnivanje i djelovanje razvojne banke koja će brinuti o dugoročnom uravnoteženju rada privrede.

Većina autora referata i diskutirana se zalaže za tzv. izvorne i direktne funkcije federacije u oblasti ekonomskih odnosa i to potkrepljuje primjerima EEZ. Tu je i pitanje razgrađivanja funkcija, koje je moguće i relativno brzo izvršiti, ali razgrađivanje institucija teče znatno sporije. Za efikasnu ekonomsku politiku države u tržišnim uvjetima su značajni i etički i institucionalni preduvjeti u smislu kodeksa ponašanja, usaglašavanja i dogovaranja, kako to u svome referatu iznosi Lazar Pejić.

Funkcija države u oblasti vlasničkih odnosa promatrana je kroz transformaciju oblika vlasništva, a posebno društvenog vlasništva u druge oblike. Od stavova da jedino privatno vlasništvo može osigurati uspješnost poslovanja, pa do stava da i društveno vlasništvo može biti jednako tako uspješno ako se u njemu razvije poduzetnički duh, došlo se do stava da država treba što manje propisivati oblike transformacije društvenog vlasništva u druge oblike vlasništva.

Funkcija države u oblasti privrednog razvoja je vrlo značajna u svim zemljama svijeta. U vezi s tim države se međusobno udružuju prvo u ekonomske zajednice, a zatim i u političke zajednice, gdje putem zajedničkih organa dogovaraju i utvrđuju zajedničku ekonomsku politiku a u cilju ubrzanja privrednog razvoja. Osvijetljen je i problem usmjeravanja razvoja na razini federacije, kao i problem daljnjeg financiranja nedovoljno razvijenih republika. Iznijeta je uloga države u razvojnoj politici u EEZ, uloga koju ima u koncipiranju i realiziranju reformi koje se sada provode u nas i došlo se do zaključka da će funkcija države u oblasti privrednog razvoja sve više biti po obliku, sadržaju i načinu realizacije slična kao i u zapadnoevropskim zemljama.

Monetarna i fiskalna funkcija države u suvremenim federacijama je izrazito centralizirana, te i na razini širih ekonomskih zajednica ima tendenciju centralizacije, čak i uvođenja neposrednih izvora prihoda za pokrivanje budžetskih rashoda zajednice.

Funkcija države u međunarodnim vanjsko-ekonomskim odnosima obrađena je s tri aspekta: uloge države u SFRJ, nacionalne i nadnacionalne nadležnosti u Evropskoj ekonomskoj zajednici i strukturnih i institucionalnih promjena u svjetskoj privredi i Jugoslaviji.

Ostale ekonomske funkcije države obuhvaćene su u područjima zajedničke potrošnje, raspodjele dohotka i osobnih dohodaka, očuvanja čovjekove životne i radne sredine, a bilo je i govora o državnom rasipništvu, utjecaju svjetske konkurencije i antimonopolskoj politici države i poslovnom upravljanju motivacijom.

Referate i diskusiju s ovog znanstvenog skupa o'bjavit će Crnogorska akademija nauka i umjetnosti i tako ih učiniti dostupnim široj javnosti.